

Марія Братко

ORCID 0000-0001-7162-2841

кандидат педагогічних наук, доцент,
директор, Університетський коледж
Київського університету імені Бориса Грінченка
бульвар Ю.Гагаріна, 16
02094, м. Київ, Україна,
m.bratko@kubg.edu.ua

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНА СОЦІАЛЬНА РОЛЬ КОММ'ЮНІТІ (ГРОМАДСЬКИХ КОЛЕДЖІВ) США

У статті представлені результати наукових досліджень особливостей комм'юніті (громадських) коледжів США як особливого феномену американської вищої освіти. Автор відслідковує розвиток коледжів в Америці з ранніх днів до сучасності, описуючи соціальні, політичні, релігійні та економічні чинники, що впливають на їх розвиток. Звертає увагу, як освітні інновації кожного історичного періоду від кінця ХІХст. до початку ХХІ ст. змінювали ландшафт комм'юніті коледжів. Автором встановлено, що комм'юніті (громадські) коледжі – це заклади, які пропонують шестимісячні професійні дипломи; одно- і дворічні професійні, технічні та передпрофесійні сертифікати; і дворічні програми загальної та ліберальної освіти, що дають право отримати диплом асоціата. Комм'юніті коледжі в США мають значну популярність, яка зростає з кожним роком.

Автор вважає, що позитивний досвід комм'юніті (громадських) коледжів в сфері управління, фінансування, доступу до вищої освіти та співпраці з роботодавцями може стати у нагоді вітчизняним освітнім менеджерам.

Ключові слова: *ступінь асоціата; громадський коледж; професійні сертифікати; дворічні коледжі; Сполучені Штати Америки; професійні дипломи.*

© Братко Марія, 2018

Вступ. Широка дискусія про напрями змін у сфері вищої освіти, серед іншого, спричинені необхідністю узгодження підготовки кваліфікованих трудових ресурсів та потреб ринку праці. Очевидно, що Україна і США мають різні освітні потенціали, які сформувались у відповідності до традицій, культурних та історичних особливостей. Однак, американські вищі навчальні заклади є признаними лідерами в сфері стратегічного планування, розвитку стосунків та взаємодії з бізнесом,

співпраці з випускниками, управління власністю коледжів, що спонукає до з'ясування передумов цього лідерства. Дослідник історії та сьогодення коледжів США Е. Дельбанко (A. Delbanco) називає коледжі однією із знакових інновацій США, необхідною та бажаною складовою освітньої системи країни, яка покликана допомогти молодій людині перейти з підліткового віку в доросле життя (Delbanco A., 2012). Саме тому, обґрунтовуючи перспективне місце коледжів України у вітчизняній системі освіти та їхню роль у забезпеченні економіки кваліфікованими кадрами, вважаємо за доцільне познайомитись із відповідним досвідом ком'юніті (громадських) коледжів США.

Мета статті – з метою подальшої реалізації позитивного досвіду ком'юніті (громадських) коледжів США у вітчизняну освітню практику, на основі емпірико-індуктивної методології з'ясувати їхню історію становлення та розвитку, а із застосуванням аксіоматично-дедуктивної методології сформулювати феноменальні риси та соціальну роль.

Особливості джерельної бази. Аналізу системи освіти США присвячені численні розвідки вітчизняних та зарубіжних учених (С. Калашнікової, В. Лунячек, О. Романовського, С. Сисоєвої) та зарубіжних (Б. Вульфсона, О. Джуринського, В. Джейнса (W. H. Jeynes), Дж. Т. Гатто (J. T. Gatto), Т. Глазз (Th. E. Glass). Однак, у вітчизняному науковому полі бракує досліджень, які присвячені феномену ком'юніті (громадських) коледжів. На противагу, в англomовному дискурсі це питання широко досліджується, відтак наші висновки базуватимуться на аналізі наукових та статистичних джерелах США, серед науковий доробок Т. Бейлі (Th. Bailey), Е. Дельбанко (A. Delbanco), С. Дженкінс (S. Jenkins) К. Дж. Догерті (K. J. Dougherty), Р. Друрі (R. Drury), С. Деббі (S. Debbie), Р. Альфред (R. Alfred), В. К. Іллс (W. Cr. Eells) та інших.

Комм'юніті (громадські) коледжі як феномен американської вищої освіти. Найбільш прийнятною версією класифікації вищих навчальних закладів у США є Класифікація установ вищої освіти Карнегі (The Carnegie Classification). У її версії 2015 року приділена особлива увага коледжам, які здійснюють підготовку на рівні associate's degree (Associate's Colleges categories). Серед цих коледжів особливе

місце займають комм'юніті (громадські) коледжі (community colleges), в яких, за даними Американської асоціації комм'юніті коледжів (American Association of Community Colleges – AACC), навчається половина всіх студентів США. Систематичні звіти та дослідження Американської асоціації ком'юніті-коледжів (American Association of Community Colleges – AACC), яка забезпечує координацію діяльності й організаційно-методичну підтримку комм'юніті-коледжів, є достовірним джерелом для виявлення історичної та соціальної місії, проблем сьогодення та перспектив розвитку комм'юніті коледжів.

Для США притаманна гнучка, адаптивна, прагматична система освіти. Варіативність форм, рівнів післяшкільної освіти, різноманітність академічних і професійних програм, створюють умови для реалізації бажань та можливостей широкого загалу американських громадян, задоволення потреб суспільства. У післяшкільній (post-secondary) освіті виняткове місце у створенні такої системи займають саме комм'юніті коледжі. Різносторонні, багатоаспектні за функціональним призначенням комм'юніті коледжі сприймають як американський винахід (American invention), що презентує особливу ланку освіти, яка знаходиться між: середньою та вищою освітою, освітою для дорослих та вищою освітою, професійним навчанням та формальною академічною освітою (The StateUniversity.com Education Encyclopedia, 2017). Освітні програми та послуги в комм'юніті коледжах, завдяки своїй доступності, невисокій вартості, різноманітним програмам фінансової підтримки, дають шанс на здобуття освіти за рівнем вищої, ніж середньої, людям, які, у більшості випадків, ніколи б не навчались ні в коледжі, ні в інституті, ні в університеті. Здебільш, комм'юніті коледжі відкриті для вступу усім, хто має середню шкільну освіту, але, є коледжі, які пропонують і програми середньої освіти дорослим людям, якщо вони з якихось причин своєчасно не змогли подужати шкільної програми, а назріла така потреба. Серед завдань, які декларують комм'юніті коледжі – надання освіти, підготовка кваліфікованих трудових ресурсів, підготовка до наступного ступеня вищої освіти, корекція попереднього рівня освіти, поліаспектне збагачення громади. У переважній більшості випадків їх вибирають за географічним принципом – той, що найближче розташований. Саме тому,

комм'юніті коледжі вже своєю назвою акцентують увагу на приналежність певній спільноті, громаді (англ. community – громада, община, спільнота). Це може бути громада за територіальним принципом – штату, округу, муніципалітету, шкільного округу; релігійним, етнічним, демографічним.

Ретроспективний огляд процесу становлення комм'юніті коледжів як складової системи освіти США. Сучасний образ комм'юніті коледжу формувався тривалий час – з кінця XIX ст. до нині; від молодших (junior) та (two-years) дворічних коледжів до сьогоденної назви та статусу. Р. Друпі (R. Drury) переконаний, що поштовхом для розвитку цього типу коледжів послугували Закони Морріла (Morrill Act) 1862, 1890 р.р. (Drury R. L., 2003). Зазначені законодавчі ініціативи суттєво розширили доступ до державної освіти особам, які раніше не мали змоги навчатись через різні обмеження та заборони. Названі законодавчі ініціативи у значній мірі змінили ландшафт післяшкільної освіти в США та сприяли розвитку системи освіти в цілому.

Системні дослідження історії становлення та розвитку комм'юніті коледжів (Ratcliffe J. L., 1993, Gleazer E. J., 1980, University State, Education Encyclopedia) демонструють, що на процес їхнього становлення вплинули 7 освітніх інновацій. Дві інновації припадають на 80-90 р.р. XIX століття: бустерізм (розвиток та просування міських громад із започаткуванням специфічної інфраструктури: музею, бібліотеки, симфонічного оркестру і, часто, коледжу – муніципального чи релігійного, на той час вони мало відрізнялись); розвиток університету дослідницького типу. Три інновації припадають на 1900-1916 р.р. – час активних трансформацій у сфері освіти США: поява загальної середньої освіти; професіоналізація педагогічної освіти; професійно-технічний розвиток. Ще дві інновації припадають на час після Другої світової війни: розширення доступу до вищої освіти людей з різним достатком та з різних соціальних верст і груп; зростання ролі освіти дорослих та формування концепції безперервної або ціложиттєвої освіти. Всі ці новаційні тенденції сприяли розвитку комм'юніті коледжів через модернізацію, перетворення відповідно до нових суспільних та економічних вимог молодших та дворічних коледжів (junior and two-years colleges).

Економічні, соціальні, політичні, цивілізаційні процеси, як на загальнодержавному, так і регіональному рівні, завжди виступають як першочергові чинники формування організаційних моделей коледжів, що призводить до їхніх численних варіацій у всій історичній ретроспективі і до сьогоднішнього дня. На нашу думку, саме їхня варіативність дозволяє їм виживати в різні епохи, зберігати свою актуальність, а то й стрімко розвиватись та процвітати.

Американські дослідники Д. Сідов та Р. Альфреда (D. Sydow, R. Alfred) з посиланням на історичні документи та джерела, висловлюють думку, що перші дворічні громадські коледжі з'явилися через економічний спад кінця XIX ст. за ініціативи преподобного Дж. М. Керолл (Reverend J. M. Carroll), президента Університету Бейлора (Baylor University). Який у 1894 році, через фінансову скруту запропонував меншим за розмірами коледжам штатів Техасу (Texas) та Луїзіани (Louisiana) скоротити програму до двох років та надати можливість випускникам цих коледжів продовжити навчання на бакалавра на старших курсах в Університеті Бейлора (Sydow D., Alfred R. L., 2012). Вільям Джейнс (William H. Jeunes) стверджує, що започаткування ком'юніті-коледжів. Відбулось у 1901 році в місті Джоліет (Joliet), штат Іллінойс (Illinois) (Jeunes W., 2007). На сьогодні цей коледж вважають найдавнішим безперервно діючим дворічним коледжем. Він зберіг свою історичну назву Джоліет Джуніор Коледж (Joliet Junior College). Нині надає освітні послуги понад 15 тисячам студентів щороку, пропонуючи 180 академічних та професійних програм (за матеріалами офіційного сайту Joliet Junior College). Його започаткування пов'язують з ініціативою Вільяма Р. Харпера (William R. Harper), одного із засновників, організаторів та першого ректора Чиказького університету (University of Chicago) та Університету Бредлі (Bradley University), якого часто називають “батьком джуніор коледжів” (father of the junior colleges). Він запропонував у 1892 році нову формулу побудови навчального курсу “два плюс два”. Відтак, в Чиказькому університеті навчальний курс було розділено на два, тривалістю по два роки кожен. У 1896 році перші два роки навчання стали називатися Університетський коледж (University College), а наступні два – Академічний коледж (Academic College). Згодом більш вживаними стали назви –

молодший коледж (Junior College) та старший коледж (Senior College). Метою молодшого коледжу було забезпечити ще два роки безкоштовного навчання для випускників шкіл певного регіону перед тим, як вони підуть працювати або навчатися до університету. В 1900 році тим, хто прослухав курс початкового коледжу, присвоювали ступінь спеціаліста.

Дослідники стверджують, що в перші роки свого існування громадські коледжі часто розвивалися в умовах слабкого розуміння призначення цього інституту, де була мішанина курсів та навчальних планів, розроблених для задоволення реальних чи уявних місцевих потреб. На 1910 рік існувало всього три державних молодших коледжів, на 1914 рік – 14 державних та 32 приватних (Drury R. L., 2003)¹. Чи не першим розібратись в особливостях їхнього призначення та змісту курикулуму спробував Вальтер Кросбі Іллс (Walter Crosby Eells, 18886-1962)², який певний час працював Виконавчим секретарем в Американській асоціації молодших коледжів (American Association of Junior Colleges), Секретарем Американської асоціації дослідницьких коледжів (American Association of Research Colleges), першим редактором започаткованого у 1930 році *Associations' Junior College Journal* (Brint S., Karabel J., 1989). За твердженням В. К. Іллса, вперше визначення “*junior college*”, як закладу, що пропонує навчання строго колегіального класу (*strictly collegiate grade*), було дано на Другому з'їзді Американської асоціації молодших коледжів у Мемфісі (Memphis), штат Теннессі (Tennessee) у 1922 році. Для аналізу сутнісних рис зазначених коледжів, учений класифікує їх на групи за 7 критеріями: стать студентів (змішаний, жіночий, чоловічий); тривалість навчання (переважали 2-х річні, але були одно-, трьох-, чотирьох-, шестирічні); кількість студентів; функції; дата заснування; методи контролю та підтримки (державні, приватні). Дослідник аргументовано наполягав, що якщо держава та суспільство хоче, щоб громадські коледжі були успішними в контексті американської культури та політики, то вони мають приналежати до системи вищої освіти. Такий слушний

¹ Drury, R. L. (2003). Community Colleges in America: A Historical Perspective. *Inquiry*, 8(1), n1.

² Eells, W. C. (1931). *The junior college*. Houghton Mifflin Company.

. Eells, W. C. (1941). *Why junior college terminal education?* (No. 3). Washington, D.C., American association of junior colleges.

аргумент має бути актуальним і для тих, хто визначає місце у системі освіти вітчизняних коледжів (Eells W. C., 1931, Eells W. C., 1941).

Стрімкий вплив студентів до ком'юніті-коледжів почався з настанням Великої депресії – вона спонукала людей розглядати освіту як спосіб покращити своє життя. Велика кількість безробітних, зміна характеру вакансій, зростання ролі пропозицій на ринку праці, які не потребували чотирьохрічного коледжу, актуалізували професійне навчання. Професійно-технічні програми пропонували підготовку до різних ремесл, технічних робіт, найменших посад у сфері бізнесу, пов'язаних з бухгалтерським обліком, фінансами, маркетингом, різних посад у цивільному будівництві, набула розвитку підготовка медичних сестер.

На 1930 рік у США налічувалось 450 джуніор коледжів, з них були державними (public) – 164 та приватними (private) 265. Всього на той час у коледжах здобували освіту 69497 студентів (Eells, W. C., 1931, p.21-24). Найчисельнішим на 1930 рік був коледж у Чикаго – Crane Junior College, що заснований у 1911 році. Він налічував 4000 студентів. Сьогодні правонаступником цього коледжу вважається City Colleges of Chicago, який позиціонується як коледж з 100-річними традиціями якісної та доступної освіти (офіційний сайт City Colleges of Chicago). З початком Великої депресії безперечними лідерами у заснуванні державних коледжів були Каліфорнія (California) – 35, Айова (Iowa) – 21, Техас (Texas) – 19 (Eells, W. C., 1931, p.24).

Значним стимулом для розвитку громадських коледжів послугував Звіт Фонду Карнегі (Carnegie Foundation) від 1932 року, в якому було зосереджено увагу на відмінностях цих коледжів від чотирьохрічних. До їхніх функцій були віднесені загальноосвітня підготовка, напівпрофесійна та професійна, а за чотирьохрічними залишилась академічна підготовка за різними ступенями та сферами, монополія на наукові дослідження, підготовку викладачів. Дослідники схильні до висновку, що саме цей звіт легітимізував громадські (комм'юніті) коледжі (Brint, St., Karabel J., 1989, p. 61).

Дослідник Р. Друпі (Richard L. Drury) висловлює припущення, що поняття “комм'юніті коледж” (community college) уведено в обіг у 40-ті роки ХХ століття

(Drury R. L., 2003). В. К. Ілліс цитує А. Дж. Клууда (A.J.Cloud) із Сан Франциско Джуніор коледжу (San Francisco Junior College): "The junior college is properly a community college. It seeks to make a continuous study of community needs, and to respond in developing types of instruction or training that will meet such need" (Джуніор коледж є коледжем громади. Він прагне постійно вивчати потреби громади та реагувати на ці потреби, розробляючи відповідні програми навчання) (Eells W. C., 1941).

На початку сорокових років ХХ ст. у США налічувалось 454 початкових коледжів, у яких здобували освіту 149 854 студентів. Якщо після Першої світової війни тільки один із ста студентів навчались в таких коледжах, то на початок Другої світової війни – один із десяти (Brint S., Karabel J., 1989).

Коли кількість громадських коледжів почала збільшуватися, як і чисельність їхніх студентів, стало зрозуміло, що ці заклади допомагають виконувати декілька важливих суспільних завдань. По-перше, вони давали знання тим, хто не хотів, або не міг іти до коледжу з повним чотирирічним курсом навчання. По-друге, вони допомагали тим, хто в іншому разі взагалі б не пішов навчатися до коледжу, через своє скрутне матеріальне становище. Студенти таких коледжів частіше представляють незаможні родини, змушені рано заробляти кошти на життя.

Ще одна хвиля розвитку комм'юніті коледжів припадає на дугу половину 40-х років ХХ ст. У 1944 році Конгрес США ухвалив Біль про права людини (GI Bill of Rights), який запроваджував надання фінансової допомоги ветеранам Другої світової війни для набуття освіти. Цей законодавчий документ сприяв руйнуванню соціальних та економічних бар'єрів щодо вищої освіти в США. Завдяки зазначеному документу понад 2,2 млн. ветеранів змогли навчатися в коледжі (офіційний сайт American Association of Community Colleges). Значна роль у просуванні, популяризації ідеї та назви "community college" (громадський коледж) у 40-50 р. належить тодішньому секретарю Американської асоціації молодших коледжів (American Association of Junior Colleges) Джессі Р. Боге (Jesse R. Bogue), який опублікував в 1950 році книгу з аналогічною назвою «*The Community College*» (Bogue J. P., 1950; Trani E. P., Holsworth R. D., 2010).

Звіт Комісії з вищої освіти (Commission on Higher Education for American Democracy) президента Гаррі Трумена (Harry S. Truman) (The Truman Commission Report) від 1947 року також сприяв вивищенню ролі комм'юнті коледжів для місцевих громад не тільки як закладу освіти, але й культурного центру. По суті, Комісія відстоювала ідею масового доступу до вищої освіти в Америці (Burke K. M., 2008).

Завдяки подіям, які відбулись в освіті США в 40-50 роки XX ст. комм'юніті коледжі сформували загальнонаціональну систему. Власне, підґрунтям для модернізації системи освіти у той період стали процеси демократизації американського суспільства, детерміновані результатом тривалої боротьби за громадянські права широких верств населення країни, зокрема, расових та національних меншин, людей, які працювали за наймом. Освіта набула статусу однієї з базових цінностей американської демократії. Відтак, сформувалось прагнення до відкритості та доступності освіти, взаємозв'язку між рівнем освіченості та якістю життя. Мільйони американців отримали можливість здобути післяшкільну освіту і певну кваліфікацію / професію, реалізувати соціальні прагнення і домагання, адже навчання у коледжі завжди вважалося у США однією з ознак високого соціального іміджу. Не обійшлося і без критичного аналізу старої системи освіти, пов'язаного з певним відставанням у технологічному прогресі від інших країн світу.

У 60-ті роки кількість комм'юніті коледжів зростала швидше, ніж будь-яких інших закладів системи освіти США. Це відбувалось, в тому числі, і завдяки тому, що піросло покоління бейбі-бумерів (baby-boomer), покоління, що народилось після Другої світової війни. Дослідники стверджують, що громадські коледжі в той час з'являлись з швидкістю один на тиждень (Cohen A. M., Brawer F. V., 2003). Упродовж 70-х років чисельність студентів комм'юніті коледжів стрімко зростала: від 1,6 млн. у 1970 р. до 4,5 млн. у 1980 р. (Brint S., Karabel J. 1989). В цей час вони все більше зорієнтовуються на професійну підготовку, зменшуючи процеси трансферу для подальшого навчання за бакалаврськими програмами (Bragg D. D., 2001). У 80-ті роки XX ст. процеси зорієнтованості на професійну підготовку

активізуються та поглиблюються. Комм'юніті коледжі пропонували студентам навчання спрямоване на отримання професійної кваліфікації, поглиблення певних професійних умінь, перекваліфікацію та перенавчання за професіями, які користувались попитом на ринку праці. Вони все більше спрямовували свою діяльність на формування власної ніші щодо задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, яка відрізняється від ніші чотирьохрічних коледжів, які спрямовані на академічні програми навчання.

В 1988 році опубліковані результати важливих досліджень можливих шляхів розвитку комм'юніті коледжів під назвою “Побудова громад: бачення нового століття” (Building Communities: A Vision for a New Century. A Report of the Commission on the Future of Community Colleges) (офіційний сайт: American Association of Community and Junior Colleges). Автори цього звіту як епіграф використали фразу “The term community should be defined not only as a region to be served, but also as a climate to be created” (Термін "громада (спільнота)" має визначатися не лише як регіон, який буде обслуговуватись, але і як клімат, який буде створено), яка визначила подальшу прогресивну консолідуючу роль комм'юніті коледжів у розбудові території та розвитку громади, де вони створені. Відтак, підтримка місцевої громади та її інтересів – є фундаментальною місією діяльності комм'юніті коледжів.

Сучасний стан комм'юніті (громадських) коледжів США. На нинішньому етапі розвитку системи освіти США роль комм'юніті коледжів у формуванні її ландшафту та різноманіття продовжує зростати. За даними Дослідницького центру муніципальних (комм'юніті) коледжів США (Community College research center, CCRC), який функціонує з 1996 року та розташований у Колумбійському університеті (Columbia University in the City of New York), у 2015 році за різними програмами у дворічних ком'юніті (муніципальних) коледжах, яких налічується близько 1200, навчалось понад 6,2 млн осіб (Community College research center). Близько половини студентів обирають ці заклади саме завдяки політиці відкритих дверей, доступності, орієнтованості на індивідуальні потреби здобувачів освіти.

Одне з останніх досліджень цього Центру за авторства науковців з Колумбійського університету К. Догерті (K. J. Dougherty), Х. Лар (H. Lahr) та В. Морест (V. S. Morest) присвячене проблемі реформування комм'юніті коледжів, перспективам щодо їхньої діяльності та проблемам, які у зв'язку з цим виникають – “Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges” (Dougherty K. J., Lahr H., Morest V. S., 2017). У дослідженні чітко визначена соціальна роль та місія комм'юніті коледжів. Автори наголошують, що головна особливість цих коледжів полягає в тому, що вони є інститутами масової освіти, масового доступу, відкриті практично для будь-якого бажаючого. Їхній етос – це “the open-door colleges”, тобто вони доступні для широких верств населення, в тому числі і для малозабезпечених та представників етнічних меншин (Dougherty K. J., Lahr H., Morest V. S., 2017).

Сучасні комм'юніті коледжі пропонують широкий спектр програм як академічних, так і професійних. Професійні програми можуть бути спрямовані на: підготовку випускника загальноосвітньої школи до першого місця роботи; удосконалення професійних навичок дорослих, що вже мають досвід роботи, але потребують удосконалення існуючих професійних навичок чи набуття якісно нових; навчання осіб, які вже працюють в місцевому бізнесі чи промисловості і потребують поглиблення професійної підготовки; перепідготовка професіоналів для певних організацій за замовленням; навчання безробітних, щоб вони у подальшому могли знайти роботу; навчання дорослих та пенсіонерів, які прагнуть розвинути кваліфікацію або певні технічні знання з особистих причин. Близько 80% пожежників, співробітників правоохоронних органів та працівників швидкої медичної допомоги, 60% медичних сестер отримали освіту в муніципальних коледжах.

Здобувачам освіти в громадських коледжах пропонуються різноманітні програми: спеціалізовані навчальні програми (наприклад, бухгалтерський облік або професійна терапія), програми кар'єрного росту (наприклад, перехід від інженерних технологій до інженерної діяльності), договірне навчання, що надаються працівникам місцевої компанії, програми підготовки фахівців у навчанні, які

здійснюються у співпраці з торговими організаціями, програми "два-плюс-два", що складають професійно-технічну складову загальної середньої освіти, а також різні міжнародні навчальні програми. Комм'юніті коледжі пропонують гнучкі графіки навчання. Ці освітні установи також працюють у вечірній час та вихідні дні, пропонують он-лайн навчання. Багато ідей, щодо організації навчання, які були запропоновані та вперше апробовані саме цими коледжами – літні курси, дистанційне навчання, навчання з допомогою мережі консультаційних центрів – сьогодні добре працюють і в інших типах коледжів. Ці коледжі успішно співпрацюють з пенітенціарними та реабілітаційними закладами, сприяючи в отриманні освіти людям, які перебувають в місцях позбавлення волі, тим самим, дають їм ще один шанс на виправлення. Для вступу до цих освітніх закладів немає певних строгих вимог, відтак, вступити будь-який бажаючий. Для тих, хто не може сплачувати існує гнучка система фінансової підтримки та кредитів. Для багатьох студентів комм'юніті коледжів – це шанс отримати вищу освіту, навіть якщо вони не дуже добре навчалися у старшій школі, або мають перерву у навчанні через службу в армії та не можуть одразу вступати на бакалаврські програми, однак бажають здобувати вищу освіту; або розпочали трудову кар'єру і зрозуміли, що їм не вистачає знань та компетентності.

Навчання в них організоване таким чином, що навіть якщо претенденти на навчання мали не дуже високі освітні результати на попередньому етапі навчання, то вони зможуть надолужити певні лакуни. Так, більшість коледжів пропонують студентам курси успіху (success courses "College 101") та курси підвищення компетентності (developmental education courses). Курси успіху спрямовані на адаптацію студентів до життя та навчання в коледжі, допомогу у виборів навчальних курсів та кількості кредитів, розвиток навчальних навичок. Типовою формою курсів підвищення компетентності – є семестрові курси, які спрямовані на вивчення математичної та мовної компетентностей, що конче необхідні для успішного навчання, та передбачають заняття 3-5 годин на тиждень (Bailey T. R., Jaggars S. S., Jenkins D. (2015). Часто серед додаткових курсів є курс англійської

мови для іноземців, які теж можуть навчатись у таких коледжах. Саме тому, не зважаючи на назву «дворічні коледжі», навчання в них може тривати до 3–3,5 років.

Комм'юніті коледжі не виключають підготовку здобувача до продовження подальшого навчання, але, все ж вони спрямовані на актуальну професійну підготовку до праці на робочому місці, відтак вони активно співпрацюють з роботодавцями, різними професійними організаціями, об'єднаннями, агенціями, з метою визначення актуальних вимог до кваліфікації своїх випускників.

Сьогодні особа, яка навчається в ком'юніті-коледжі, має можливість отримати диплом асоціата або асоційований ступінь (associate degree). Це може бути ступінь у сфері мистецтв (associate in art), науки (associate in science), прикладних наук (associate in applied science), що підтверджуватиме здобуту освіту. Окрім зазначеного диплому про відповідний академічний ступінь, студенти комм'юніті коледжу можуть опанувати певні дисципліни, які у майбутньому стануть трансфером, що дасть їм можливість продовжити навчання за коротким циклом на старших курсах бакалаврської програми.

Крім того, такі коледжі забезпечують освітні програми, які дозволяють здобувачу освіти отримати свідоцтво про професійну готовність (certificate of proficiency) або свідоцтво про спеціалізацію (certificate of specialization). У першому випадку здобувач має успішно завершити «довгий» цикл професійної підготовки (long-term cycle) – від 6 місяців і більше – залежно від профілю та режиму навчання (навчання повного дня з відривом від виробництва; навчання упродовж неповного дня; вечірнє навчання), не претендуючи на ступінь асоціата, а прагнучи отримати додаткові уміння в тій чи іншій професійній сфері. Свідоцтво про спеціалізацію видається здобувачам, які успішно закінчили короткотермінові професійні курси, спрямовані, насамперед, на осіб, які хочуть удосконалитись у роботі, яку вони вже виконують, тобто підвищити кваліфікацію. Безсумнівно, що громадські коледжі відіграють провідну роль в професійній освіті. В 2013 році 67 % дипломів та сертифікатів, які отримали випускники цих коледжів, були у сфері професійної освіти (Dougherty K. J., Lahr H., Morest V. S., 2017).

Ступенева освіта, в якій коледжі відіграють значну роль, допомагає боротись із бідністю, розриваючи замкнуте коло, коли бідність заважає отримати гарну освіту, а низький рівень освіченості консервує бідність. Адже освіту в коледжі, при бажанні, може отримати кожен. Диплом коледжу вже давно прийшов на зміну атестату про загальну середню освіту в якості мінімальної вимоги для будь-кого, хто конкурує на ринку кваліфікованої праці, а численні дослідження підтверджують, що людина з таким дипломом заробляє упродовж життя більше, ніж людина, яка його не має.

Дані дослідження «Education Longitudinal Study» (ELS: 2002–06) продемонстрували, що 44% студентів із сімей з низьким рівнем доходу (менше \$ 25 000 на рік) відвідували місцеві коледжі в якості першого коледжу після середньої школи. Навчання у таких коледжах платне, але ця плата суттєво нижча, ніж в чотирьохрічних коледжах університетів. Близько 40% студентів громадських коледжів поєднують навчання з роботою. Більше половини студентів – це жінки. Близько 40% – належать до етнічних меншин. Стільки ж є студентами «в першому поколінні», тобто вони із сімей, у яких ніхто не має вищої освіти (Community College research center, 2016). Про належну якість освіти у комм'юніті коледжах свідчить той факт, що понад 80% цих студентів у подальшому планують отримати освіту не менше рівня бакалавра (Jenkins D., Fink J., 2016). Однак, в ідеалі продовжують навчатись тільки ті здобувачі вищої освіти, які показали належні успіхи та засвоїли обов'язковий зміст трансферних курсів. Відтак, близько 40% студентів, які закінчили дворічні коледжі й отримали асоційований ступінь, реально продовжують навчання в чотирирічних коледжах та університетах (National Student Clearinghouse Research Center, 2015). В окремих штатах ці показники набагато вище. Так, 75% здобувачів освіти бакалаврського рівня в штаті Техас, попередньо навчались в двох-річних коледжах (Greater Texas Foundation). Американські дослідники вважають коледжі незамінними у процесі демократизації доступу до вищої освіти (Baker R., 2016; Scherer T. D., Anson M. L., 2014).

У переважній більшості комм'юніті (громадські) коледжі орієнтовані на потреби місцевої громади і бізнесу. Тісна співпраця зі стейкхолдерами дозволяє

коледжам швидко реагувати на зміни в попиті на освітні програми, в тому числі пов'язані з підвищенням кваліфікації та перепідготовкою.

Природно, що комм'юніті коледжі орієнтовані на навчання, надання освітніх послуг, а не на наукові дослідження. У більшості випадків викладачі мають ступінь магістра. Особливості студентського контингенту таких коледжів вимагають від викладачів більшої уваги кожному окремому студенту. Відтак, вони не обмежуються аудиторною роботою і допомагають студентам скласти план навчальних занять, проводять індивідуальні консультації та додаткові заняття, керують позанавчальною діяльністю.

Коледжі значну увагу приділяють розвитку освітньої інфраструктури, оснащеності освітнього процесу, сучасним засобам навчання, а також привабливості приміщень та кампусу, їхньому дизайну, підтриманню порядку та чистоти, озелененню, екологічності. Обов'язковою умовою ефективності діяльності ком'юніті коледжу є наявність добре оснащених бібліотеки і центру навчально-методичних ресурсів, які допомагають у провадженні ефективної позааудиторної підтримки студентів (навчальні консультації і додаткові заняття), а також допомоги студентам у профорієнтації та працевлаштуванні.

Ком'юніті коледж часто відіграє роль культурного й інтелектуального осердя місцевої громади. Відтак, такі заклади проводять широку просвітницьку та культурну діяльність, організовуючи художні виставки, кінофестивалі, музичні концерти, театральні вистави, ярмарки виробів народної творчості, спортивні змагання та інші заходи, що не завжди напряму пов'язані з освітніми програмами, а, швидше, мають соціальне спрямування.

Отже, можна зробити висновок, що для освітніх програм комм'юніті коледжів характерна відкритість, адаптивність, гнучкість, відповідність вимогам ринку праці, зорієнтованість на запити абітурієнтів, взаємопов'язаність з іншими складовими системи освіти країни. Залучення муніципальних коледжів до програм трансферу «з коледжу до університету» вимагають від них посилення наукової складової діяльності, залучення як студентів, так і викладачів до досліджень різних рівнів та сфер, у тому числі і з університетами-партнерами. Дивлячись у майбутнє, беручи до

уваги стратегію США, спрямовану на створення системи вищої (післяшкільної) освіти, доступної кожному американцю упродовж життя, сподіваємось, що комм'юніті коледжі, завдяки своїй територіальній, фінансовій доступності, гнучкості програм, що пропонуються, відіграватимуть і надалі провідну роль у реалізації цих амбітних цілей. Для українського освітнього менеджменту представляє інтерес вивчення змісту програм підготовки фахівців у комм'юніті коледжах та способів співпраці з роботодавцями.

Література

- American Association of Community Colleges. www.aacc.nche.edu
- American Association of Community Colleges. (1988). *Building Communities: A Vision for a New Century*. Washington, DC: Author. (eng).
- Bailey, T. R., Jaggars, S. S., & Jenkins, D. (2015). *Redesigning America's community colleges*. Harvard University Press. (eng).
- Baker, R. (2016). The effects of structured transfer pathways in community colleges. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 38(4), 626-646 (eng).
- Bogue, J. P. (1950). *The community college*. McGraw-Hill., Trani, E. P., Holsworth, R. D. (2010). *The indispensable university: Higher education, economic development, and the knowledge economy*. R&L Education (eng).
- Bragg, D. D. (2001). Community college access, mission, and outcomes: Considering intriguing intersections and challenges. *Peabody Journal of Education*, 76(1), 93-116 (eng).
- Brint, S., & Karabel, J. (1989). *The diverted dream: Community colleges and the promise of educational opportunity in America, 1900-1985*. Oxford University Press on Demand (eng).
- Burke, K. M. (2008). The Truman Commission: International Developments for Colleges. *Online Submission* (eng).
- City Colleges of Chicago. Retrieved from <http://www.ccc.edu>
- Cohen, A. M., & Brawer, F. B. (2003). *The American community college*. John Wiley & Sons (eng).
- Community College research center. Retrieved from <https://ccrc.tc.columbia.edu> (eng).
- Community Colleges. Retrieved from <http://education.stateuniversity.com/pages/1873/Community-Colleges.html> Sydow (eng).
- Delbanco, A. (2012). *College: What It Was, Is, and Should Be*. Princeton, NJ: Princeton University Press (eng).
- Dougherty, K. J., Lahr, H., & Morest, V. S. (2017). *Reforming the American Community College: Promising Changes and Their Challenges* (eng).
- Drury, R. L. (2003). Community Colleges in America: A Historical Perspective. *Inquiry*, 8(1), n1 (eng).

- Eells, W. C. (1931). *The junior college*. Houghton Mifflin Company (eng).
- Eells, W. C. (1941). *Why junior college terminal education?* (No. 3). Washington, D.C., American association of junior colleges (eng).
- Eells, W. C. (1941). *Why junior college terminal education?* (No. 3). American association of junior colleges (eng).
- Encyclopedia Britannica Online*. William Rainey Harper. Retrieved from <https://www.britannica.com/biography/William-Rainey-Harper> (eng).
- Gleazer Jr, E. J. (1980). *The Community College: Values, Vision & Vitality* (eng). GreaterTexasFoundation.org (2015). Access mode: <http://www.greatertexasfoundation.org/wp-content/uploads/2017/07/Transfer-Brief-June-2017.pdf> (eng).
- Jenkins, D., & Fink, J. (2016). *Tracking Transfer: New Measures of Institutional and State Effectiveness in Helping Community College Students Attain Bachelor's Degrees*. *Community College Research Center, Teachers College, Columbia University* (eng).
- Jeynes, W. H. (2007). *American Educational History School, Society, and the Common Good*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc., 467 (eng).
- Joliet Junior College. Retrieved from ww.jjc.edu (eng).
- National Student Clearinghouse Research Center. (2015) *Contribution of two-year institutions to four-year completions (Snapshot report)*. Herndon, VA: Autor (eng).
- Ratcliff, J. L. (1994). *Seven streams in the historical development of the modern American community college. A handbook on the community college in America: Its history, mission, and management*, 3-16 (eng).
- Scherer, T.D., Anson, M.L. (2014). *Community colleges and access affect: why open admissions suppresses achievement*. New York, NY: Palgrave MacMillan. Doi: 10.1057/9781137331007 (eng).
- Sydow, D., & Alfred, R. L. (2012). *Re-visioning community colleges: Positioning for innovation*. Rowman & Littlefield Publishers (eng).
- The StateUniversity.com Education Encyclopedia (Official site). Retrieved from <http://education.stateuniversity.com/pages/1873/Community-Colleges> (eng).

ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И СОВРЕМЕННАЯ СОЦИАЛЬНАЯ РОЛЬ ОБЩЕСТВЕННЫХ (КОММЮНИТИ) КОЛЛЕДЖЕЙ

Мария Братко, кандидат педагогических наук, доцент, директор, Университетский колледж Киевского университета имени Бориса Гринченко, бульвар Ю.Гагарина, 16, 02094, г. Киев, Украина, m.bratko@kubg.edu.ua

В статье представлены результаты научных исследований особенностей комьюнити (общественных) колледжей США как особого феномена американского высшего образования. Автор отслеживает развитие колледжей в Америке с ранних дней до современности, описывая социальные, политические, религиозные и экономические факторы, влияющие на их развитие. Обращает

внимание, как образовательные инновации каждого исторического периода с конца XIX ст. до начала XXI века. меняли ландшафт комьюнити колледжей. Автором установлено, что комьюнити (общественные) колледжи - это заведения, которые предлагают шестимесячные профессиональные дипломы; одно- и двухлетние профессиональные, технические и предпрофессиональная сертификаты; и двухлетние программы общего и либерального образования, дающие право получить диплом ассоциата. Комьюнити колледже в США имеют большую популярность, которая растет с каждым годом. Автор считает, что положительный опыт комьюнити (общественных) колледжей в области управления, финансирования, доступа к высшему образованию и сотрудничества с работодателями может пригодиться отечественным образовательным менеджерам.

Ключевые слова: степень ассоциата; общественный колледж; профессиональные сертификаты; двухгодичные колледжи; Соединенные Штаты Америки; профессиональные дипломы.

THE HISTORY OF FORMATION AND THE PRESENT SOCIAL ROLE COMMUNITY COLLEGES USA

Bratko Mariia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director, University College,
Boris Grinchenko Kiev University, Boulevard Y. Gagarin, 16, 02094, Kiev, Ukraine,
m.bratko@kubg.edu.ua

This article represents the results of the scientific research of the community colleges in USA. The author traces the development of community colleges in America from their earliest days through modern times, describing the social, political, religious, and economic factors that influenced their development. The community college evolved from at least seven sources of educational innovation: community boosterism and the rise of the research university (1880s and 1890s.); the advent of universal secondary education, the professionalization of teacher education, and the vocational education movement (from the educational reforms of the Progressive Era (1900–1916); open access to higher education, and the rise of adult and continuing education and community services (were primarily post–World War II phenomena).

The community college is largely a phenomenon of twentieth-century American higher education. The label applies to an array of institutions that offer six-month vocational diplomas; one- and two-year vocational, technical, and pre-professional certificates; and two-year programs of general and liberal education leading to an associate degree. Two-year colleges may be public, private, proprietary, or special purpose, although public institutions represent the majority of community colleges in the twentieth-first century.

Community colleges in the United States have a considerable popularity, which is growing every year. Community colleges serve the region where were placed, usually a city and district. College students often study in various forms of education (day, evening, distance form) and have the opportunity to work during the day. A special interest of

educational manager of Ukrainian colleges is paid on issues concerning governance, financing, access into higher education and cooperation with employers at community colleges.

Keywords: *associate degree; community college; professional certificates two-year colleges United States of America; vocational diplomas.*

Стаття надійшла до редакції 28.01.2018

Прийнято до друку 22.02.2018